

se gradi pred vsem železnica iz Tržiča v Kranj, da se potem napravi iz Škofjeloke po Poljanski dolini nova železniška zveza s Trstom, in da se dolenjska železnica podaljša z normalnim tirom v Belo krajino; poslanec Vošnjak je pa predlagal zvezo kamniške železnice s štajarskimi železnicami. Državni zbor je odklonil vse te resolucije. To je jako pomenljivo za vpliv naših slovenskih poslancev v koaliciji. Sevede nasvetovane železniške zveze niso povsem ugajale židovskim liberalcem. Škodovale bi pred vsem južni železnici, katera je pa v židovskih rokah. To glasovanje je torej pokazalo, da koalicija opravlja posel v prvi vrsti le za žide.

Vzrok neplodovitosti parlamentarnega delovanja v koalicijski dobi je največ strah, da ne bi se koalicija razdrla. Stranke, ki so v koaliciji so le v tem jedine, da se volilna pravica ne sme tako razširiti, da bi mandati sedanjih poslancev kako prišli v nevarnost, v vseh drugih vprašanjih so si pa nasprotne. Koalicija bode pač le tako dolgo životarila, da bode prisiljena se lotiti kakega večjega političnega ali pa gospodarskega vprašanja. Nevarnost, ki se v tem oziru preti koaliciji, pa ne tiči toliko v poslancih, kakor v volilcih samih. Člani Hohenwartovega kluba sami bi še zatajili to ali ono načelo na ljubo liberalcem, ali z volilci je težava, ti se ne dajo kar prepričati o blagodejnem vplivu liberalne politike. Najhujše je pa to, da je zadnji čas krščansko-socialna stranka začela gledati konservativcem na prste in skrbi, da prebivalstvo prav spozna delovanje svojih poslancev. Od tod prihaja tisto dvoumno postopanje konservativnih poslancev, ki smo jo videli ob valutni debati. Že v sedanjem zasedanju je koalicija večkrat visela že na tanki niti, koliko je imel truda sam grof Hohenwart, da bi jo obdržal. Dvomljivo je pa, če se obdrži še v drugem zasedanju. Predsednik zbornice je omenil ob sklepu zasedanja več važnih stvari, ki pridejo na vrsto. Ako se to res zgodi, more vsekako priti do popolnega razpora mej koalicijskimi strankami. Mogoče je pa, da se vsa ta velika vprašanja odlože, ko bodo posvetovanja v klubih pokazala, da se sporazumljenje doseči ne da. Tako se koalicija utegne vleči do novih volitev.

Te volitve jej bodo naredile konec. Prinesle bodo namreč marsikako presenečenje. Marsikak poslanec se več ne povrne v zbornico, če tudi se volilni red ne premeni. Posebno nemške konservativce utegne zaradi njih skrajno neznčajne in omahljive politike zadeti jednaka osoda, kakor je Staročehe. Na njih mesto pridejo drugi možje, ki bodo bolje poznali duh in potrebe časa in ne bodo le gledali, kako si ohranijo svoje mandate, pa tudi mnogo liberalcev ne bode več v novo zbornico, ker so liberalni volilci že tudi jeli spoznavati, da levica zastopa le interese židovskega kapitala. Od novih volitev zatorej pričakujemo rešitve iz sedanjih nezdravih parlamentarnih razmer.

Politični pregled.

Državni zbor je v zadnjih sejah razpravljaval nov zakon o lokalnih železnicah. Debata o tem zakonu je bila precej zanimiva, ali nikakor za nas Slovence vesela. Izvedeli smo, da vprašanje za železnico čez Karavanke sedaj še ni zrela. Poslanec Klun je v izvrstnem govoru se potegoval za železnico iz Tržiča v Kranj, po Poljanski dolini v Divačo in pa iz Novega mesta v Belo krajino. Poslanec dr. Vošnjak je priporočal železniško zvezo kamniške s štajarskimi železnicami. Za našo deželo so gotovo ti nasveti eminentnega pomena, ali državnozbornska večina nas ni podpirala. Kar se tiče dolenjske železnice, se je naglašalo, od merodajne strani, da naj za to pred vsem skrbi dežela in pa interesentje, vlada bode nekaj podpore vže dovolila. Vse torej kaže, da od države v tem oziru nimamo dosti pričakovati.

Volilna reforma. — V poslednji seji so dunajski protisemitje stavili nujni predlog, da se naj vlada pozove, da že v prvi seji jeseni predloži državnemu zboru načrt novega državnozbornskega volilnega reda. Proti temu predlogu se je izrekel knez Windischgrätz. Zagotavljal je, da je vladi resno na tem, da se premeni volilni red. Vodje koalicijskih strank so o tem že imeli posvetovanje in on upa, da se mej njimi doseže popolno sporazumljenje. To je pač slaba tolažba. Mi nimamo upanja, da bi sedajne stranke spremenile volilni red. Nobena sedanjih strank neče nič žrtvovati, ali brez žrtev pa stvar ne pojde, to je kakor amen v očenaši. Če se hoče z volilno reformo kaj nižjim stanovom koristiti, morajo višji stanovi jim odstopiti nekoliko vpliva.

Konfiskacija čeških govorov. — „Narodni Listy“ so bili priobčili nekaj čeških govorov v državnem zboru, ki pa niso v stenografičnem zapisniku. Državno pravdnitvo jih je konfiskovalo. Proti tej konfiskaciji se je pritožilo uredništvo, in prišli so k sodišču mladočeški poslanci, da spričajjo, da so dotični govori se res govorili v parlamentu. Sodišče pa ni prepustilo dokaza, češ, da po zakonu ima razsoditi le po zaslišanji državnega pravdnika in ugovornika. Konfiskacija se je potem potrdila z utemeljitvijo, da se po obstoječih zakonih ni moglo dokazati, da so se dotični govori zares govorili v državnem zboru. Celo nemško-liberalni listi priznavajo, da bode treba premeniti zakon o konfiskacijah, da se ne bode na tak način kratila tiskovna svoboda.

Ulični napisi v Pragi. — Tudi v državnem zboru se je govorilo o uličnih napisih v Pragi. Minister notranjih stvari je odgovoril na dotično interplacijo, da je namestništvo ustavilo izvajanje dotičnega sklepa praškega mestnega sveta, ker so se ž njim vpeljale nove številke. Mestno zastopstvo v Pragi je namreč mislilo s tem prisiliti hišne gospodarje, da bodo pustili napraviti nove tablice, da je premenilo hišne številke, da bi zatorej se stare table tako ali tako morale premeniti. Kakor pa iz ministrovega govora razvidimo, se je mestni zastop motil. Premenjanje števil pa ni dopuščeno brez dovoljenja namestništva, kateremu se morajo naznaniti zadostni razlogi. Ti razlogi se pa dosedaj še niso naznanili. Minister je nadalje rekel, da bode vlada potrebovala precej časa, predno stvar pregleda, kajti stvar je v zvezi z mnogimi javno-in zasebnopravnimi vprašanji. Ta odgovor pač kaže, da vprašanje o uličnih napisih v Pragi še ne bode kmalu uravnano.

Konservativni »Vaterland« in pa Wekerle. — Na Ogerskem je odstopila vlada in je zaradi tega veliko veselje v konservativnih krogih. Ker se je govoriti začelo, da se morda Wekerle zopet povrne, dunajski „Vaterland“ zbira vse mogoče slabe stvari o njem, da bi ga naredil nemogočega. Mi se za Wekerla ne naudušujemo, ker on je nasprotnik katoličanov in Slovanov. Ali čudno se pa nam vendar zdi. „Vaterland“ navaja proti njemu, da se je „Rotšild“ izjavil, da več ne občuje ž njim, ker ga je že trikrat nalagal. Mi pač mislimo, da finančni minister, ki je Rotšilda nalagal, je še

vedno trikrat boljši, kakor bi bil tisti, ki bi se dal od Rotšilda nalagati. To pač kaže, da gospod Wekerle ni bil popolnoma odvisen od Rotšilda, temveč si je znal drugje pomagati. Kaže pa tudi, da so zveze mej židi in dunajskim konservativnim listom, od kar je koalicija, in da so konservativcem židovski interesi jako na sreči.

Ministerska kriza na Ogerskem. — Jedva so bile izšle zadnje „Novice“ že smo dobili novico, da je ministerstvo ogersko dalo ostavko. Več ogerskih ministrov je bilo došlo na Dunaj, da bi dobili od cesarja dovoljenje, da se pokliče kacic 30 novih dednih članov v gospodsko zbornico ogersko, da bode vlada potem dobila večino za civilni zakon. Cesar v to ni hotel privoliti in ministerstvo je dalo ostavko. Omeniti pa moramo pri tem, da je ogersko ministerstvo bilo zgubilo že tako precej zaupanja pri cesarji, ker je dopuščalo razne ne baš patrijotične demonstracije ob Košutovi smrti. Cesar je poklical bana hrvaškega Khuena Hedervaryja, da sestavi novo vlado. Bana hrvaškega je cesar zaradi tega poklical, ker je videl o njem pravega moža, da z odločnim postopanjem naredi konec košutovstvu. Ban je pa svojo nalogo za mnogo ložjo zmatral. Mislil je, da je tako lahko Madjare vladati kakor Hrvate. Jedva je prišel v Budimpešto, že je spoznal, da se je varal. Kogar je vprašal, kdó ni hotel vstopiti v novo ministerstvo. Ban je zatorej kmalu popustil misel na sestavo ogerske vlade. V ponedeljek je cesar prišel v Budimpešto. Vsprejel je že več oseb, ali vendar se še ni odločilo, kdo bode bodoči ministerski predsednik. Imenuje se pa s precejšnjo določnostjo zopet Wekerle. Potem bi večina dosedanjih ministrov ostala. Pomenljivo je, da je cesar vsprejemal le liberalce in da je tudi ban skušal le iz liberalcev sestaviti ministerstvo in se je celo izrekel, da bo še nadaljeval Wekerlovo cerkveno politiko. Vse to kaže, da liberalci najbrž še niso obvladali na Ogerskem.

Bolgarija. — Kakor smo že javili, dal je dne 29. maja Stambulov in ves njegovi kabinet ostavko. Bolgarski Bismark, kakor nazivljejo razni Stambulova, postal je neznosen knezu Ferdinandu, ki je bil le orodje v rokah svojega ministerskega predsednika. Stambulov ravnal je oblastno po svoji volji. Bil je višji nego knez, ki je kot tujec prišel v deželo in ni poznal razmer in je bil torej navezan na milost svojega ministra. Stambulov je rabil vsa sredstva korupcije, le da je čuval svoj veliki vpliv in da knez ni mogel priti do veljave. Svojim pristajem polnil je žepe, da je obdržal njih privrženost. Plačeval je časopise v tujini in doma, da so ga slavili. Opozicijonalne liste je zatiral kolikor moč, svoje politične nasprotnike je preganjal neusmiljeno, jih moril in zapiral v ječe. Stambulova delovanje postalo je neznosno in prevroča želja Ferdinanda je bila, da bi se kako otresel tega samooblastneža. Vladal je celih osem let, sedaj je padel. Opozicija postala je od dne do krepkeja. Stambulov je to videl in da ne bi prišlo za njega kdaj še kaj osodopolnejega, je dal ostavko. Novo ministerstvo je sestavil Stojlov. Povodom prevrata bile so precejšnje rabuke v Zofiji. Vojaštvo je naredilo mir. Ferdinandu dohajajo z dežele prisrčne zahvale in čestitke, da je dal slovo Stambulovu. Razni listi zatrjujejo, da se bo sedaj v Bolgariji spremenila notranja in vnanja politika. Nasprotstvo do Rusije ima prenehati in knez Ferdinand bo v namen, da ga Rusija prizna za kneza, skušal zopet pridobiti te naklonjenost. Novo ministerstvo, prijazno Rusiji, da to sklepati. Pomenljivo je tudi, da je knez pomilostil ruskega ljubljence metropolita Klementa, ki se je zopet vrnil v Trnovo in prevzel svoje prejšnje mesto. Pričakuje se, da knez pomilosti vse politične ujetnike zadnjih osmih let. — Pomenljivo je, po padcu Stambulova prejenjala izhajati „Svoboda“, glasilo Stambulova.

Vatikan in Srbija. — Rusija dosedaj ni imela oficijelnega poslanstva pri Vatikanu. Mej sv. stolico in Petrogradom posredoval je samo službeni agent. Kakor se sedaj poroča je zagotovljeno mesto oficijelnega ruskega poslanika pri Vatikanu. Poslanikom bo imenovan Izvolski, dosedanji službeni

agent, ki je vodil dogovore o tej zadevi. To zблиžanje mej sv. Očetom in ruskim carom, pozdravljati mora najprisrčneje vsak Slovan. — Čuje se, da bo sv. Oče v kratkem izdal posebno okrožnico glede pristopa pravoslavni k katoliški veri.

Francija. — Novo francosko ministerstvo pod predsedstvom Dupuy-a predstavilo se je minole dni poslanski zbornici. Ministerstvo v svoji izjavi poudarja, da hoče v prvi vrsti skrbeti za javni red in hoče čuvati nad tem, da se točno vrše republikanski zakoni. Glede vnanje politike hoče vlada zvesto obdržati one odnošaje, kateri so omogočili Franciji, da zavzema v zgodovini mesto, dostojno njenega imena in zgodovine; čuvati hoče interese Francije in energično braniti njena prava. To izjavo vzela je večina zbornice odobravaje na znanje. — Izumitelj melinita, Turpin, iznašel je električno mitraljezo, neko napravo, ki bi v vojni grozovito učinkovala.

Anglija. — Starček Gladstone, slavni angleški državnik, bivši ministerski predsednik in vodja liberalne stranke je srečno preстал operacijo na očesu. Povodom tega dogodka vse londonske novine brez razlike izražajo željo, da bi stari državnik čim preje ozdravel. Z več strani se zatrjuje, da se Gladstone, ko ozdravi vrne v politično življenje. Lord Rosebery, njegov sedanji namestnik se je tudi v nekem svojem govoru tako izrazil. Rekel je, da bo Gladstone zopet prevzel vodstvo liberalne stranke, ko bo videl, da je tega treba.

Obrtnija.

Kranjski odposlanci pri obrtni enketi na Dunaji.

(Dalje.)

Kunc: Po mojih mislih je to vprašanje važno za zadruge; ali tako velike koristi za rokodelstvo, kakor jo obetajo zastopniki tako imenovanih liberalnih idej, pa jaz ne vidim. Pred več leti smo imeli obrtne shode na Dunaji in v Ljubljani in takoj so izšli časniški članki, ki so svarili pred temi shodi, češ, da na tem polji nam ne bode cvetela pšenica. Mi si moramo napraviti motorje in pomožne stroje. Tako se je navajalo, da se nahajajo stroji, ki naredo 300 parov čevljev na dan, in s tem bi se rešil obrtni stan. (Tako je „Laibacher Zeitung“ pisala dne 4. avgusta 1884. l. v članku tako le: „Če majhen stroj pomore lastniku, da naredi 300 parov čevljev na dan, potem je mogoče, da se čevljar obdrži poleg čevljarske tovarne in si zagotovi obstanek. Ročna spretnost, izvežbanost ne pomaga, delo mora biti po ceni in to je mogoče le z majhnimi motorji, za napravo katerih je treba skrbeti z direktnimi podporami ali z združenjem ali s kakim drugačnim olajšanjem kredita.“ In članek ljubljanskega uradnega lista je tako ugajal „N. Fr. Pr.“ da je dne 8. avgusta pohvalila te modre nauke. Op. ured.) Stvar se mi je že tedaj zdela čudna in se mi zdi še danes, kajti pri malem obrtu oskrbi si vsak mojster sam stroje, katerih potrebuje. Rokodelstvo ima strah pred stroji, ki naredo namesto jednega para kar tristo parov čevljev. Ko bi vsi čevljarji imeli take stroje, ne vemo kam bi prodajali. Vem, da se gospodom to čudno zdi, ali meni se pa zdi lahko umljivo, da imajo delavci strah, če bi se iznašel stroj, da bi se vrglo vanj na jednem